

YENİ TÜRK LİRASINA GEÇİŞTE İSTATİSTİK FAALİYETLERİ KAPSAMINDA ALINAN TEDBİRLER

Türkiye Cumhuriyeti Devletinin Para Birimi Hakkında 5083 Sayılı Kanununun 31.1.2004 tarih ve 2563 sayılı Resmi Gazetede yayımlanması ile birlikte, 1.1.2005 tarihinden itibaren Türk Liradan sıfır atılarak Yeni Türk Lirası'nın Türkiye'nin para birimi olması kararı yasal düzenleme haline getirilmiştir. Yeni Türk Lirasına geçiş günlük hayatın ve iş hayatının her alanını etkileyecektir. Bu nedenle, tüm kuruluşların geçiş sonrasında herhangi bir sorun ile karşılaşmaması için Yeni Türk Lirasına geçiş hazırlıklarını zamanında yapmaları önem taşımaktadır. T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü, Kanunun yayımlandığı tarihten itibaren konu üzerinde önemle durmaktadır. Bu çerçevede Devlet İstatistik Enstitüsü bünyesinde "Yeni Türk Lirası Operasyonu Çalışma Grubu" adıyla bir çalışma grubu oluşturulmuştur. Ayrıca YTL Üst Komite toplantılarına DİE, düzenli olarak katılım ve katkı sağlamaktadır.

31.12.2004 tarihinden 1.1.2005 tarihine geçiş itibarıyla işletmelerin tüm yazılım, elektronik işlemci, muhasebe kayıtları, ödeme sistem ve araçları, ATM'ler, kahve ve meşrubat makineleri vb. otomatların yeniden ayarlanmış olması ve bilançolarının uyumu gerekmekte olup, Devlet İstatistik Enstitüsü'nün bu **bir günlük** geçişte finansal sistemde öncelikle yapılması gereken düzenlemelerin dışında olduğu görülmektedir.

Ancak, resmi istatistiklerin derlenmelerinden sorumlu kuruluş olan Devlet İstatistik Enstitüsü, 1.1.2005 tarihinden sonra bu konuda karşılaşılabilecek sorunlar açısından çalışmalarını sürdürmektedir. Kurumumuzun çalışma alanı kapsamında tüm istatistiklerin uyumu ve geriye dönük düzeltilmesi konusunda planladığı çalışmalar aşağıdaki şekilde özetlenebilir;

1) Zaman Serileri

DİE tarafından üretilen istatistiklerde parasal değer taşıyan veri/bilgilerin yayın, haber bülteni, DİE-Web sitesi ve bilgi taleplerinin karşılanmasında;

- 2005 yılından itibaren yayımlanacak olan veri/bilgilerin veri yılı 2005 yılı öncesine ait ise TL olarak, 2005 yılı ve sonrasına ait ise YTL olarak,
- 2005 yılı bilgilerini de içeren zaman serilerinde değerler YTL'ye dönüştürülerek, yayımlanacaktır.
- 2005 yılında hem TL hem de YTL uygulamasının bir arada uygulanabilirliği düşünüldüğünde istatistik tablolarında sıkça kullanılan (000 000 TL) ölçü birimi yerine **(000 000 TL/YTL)** ölçü birimi kullanılabilir.

2) Ayraçlar

YTL'ye geçişte kuruluş gösteriminde, binlik ve ondalık ayraçlar konusunda DİE tarafından üretilen istatistiklerde muhasebe sistemine uygun olarak binlik ayraç için nokta "." ondalık ayraç için ise virgül "," kullanılacaktır. Ayrıca Enstitü tarafından Kurumlara uygulanan "YTL'ye geçişte ayraç kullanımı ve geçmişe ait verilerin dönüştürülmesi" konulu çalışmadan elde edilen sonuçlar rapor halinde hazırlanmıştır. Bu konu 30.09.2004 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan "Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği (Sıra No: 21) Yeni Türk Lirası İşlemleri Hakkında Tebliğ" gereği sonuçlandırılmıştır.

3) Veri Yuvarlaması

Kanunda yer alan *"En küçük madeni para 1 Yeni Kuruş'tan oluşmaktadır. Buna göre, mal ve hizmetlerin birim fiyatları 1 Yeni Kuruş'un altında belirlenebilecek olup, Yeni Türk Lirası cinsinden yapılan işlemlerde, ödeme aşamasında ve işlem sonuçlarında yarım Yeni Kuruş ve üzerindeki değerler bir Yeni Kuruşa tamamlanacak, yarım Yeni Kuruşun altındaki değerler ise dikkate alınmayacaktır."* ibaresi cari verilerde yuvarlama gereksinimi olduğunda dikkate alınacaktır.

4) Araştırmalar ve Soru Formları

Araştırmalarda, veri derleme aşamasına ilişkin tanımlamalar açık olarak yapılacak, cari istatistiklerin derlenmesinde kullanılan soru formları yeni parasal sisteme göre uyarlanacaktır.

5) Serilerde Oran Hesaplama Yöntemi

YTL ve TL'yi birlikte içeren serilerde değişim oranı hesaplamaları için yöntem; YTL'nin bir milyon ile çarpılmasından sonra oranın hesaplanması şeklinde olacaktır.

Geçmiş TL değerleri YTL'yi elde etmek için bir milyona bölüldüğünde ondalık basamakta yer alan değerlerin kaybına sebep olacağından, bu yöntem tercih edilmiştir.

6) Diğer Kurumsal Düzenlemeler

2.11.2004 tarihinde 3 nolu Başkanlık genelgesi ile yapılması gereken diğer kurumsal çalışmalarla ilgili gerekli tedbirler alınmış, bilgi işlem programları uyumlu hale getirilmiş, idari ve mali işler konusunda yeni parasal sistemin gereklerine uygun düzenlemeler yapılmıştır.

